



**SÆREGNE TEKNIKKER:** Med bue, kleshenger og rosa sugerør viser Anders Førisdal en av den banebrytende norske komponisten og gitaristen Bjørn Fongaards teknikker. Her i Notams studio ble dobbeltutgivelsen «Galaxe» innspilt. **FOTO: NTB SCANPIX**

# Henter fram glemt, kosmisk gitarlyd

**Lyden av Bjørn Fongaard særegne musikalske univers skal nå ut til flere enn de innvidde.**

**OSLO:** Takket være en mester-gitarist som lærte enda mer under plateinnspillingen.

- Jeg har lært å spille gitar på en annen måte, og å sette sammen lyd på nye måter, sier samtidsmusikeren Anders Førisdal, som spilte inn dobbeltutgivelsen «Galaxe» med Fongaards mikrotonale komposisjoner for elektrisk gitar.

Førisdal er stipendiat ved Norges musikkhøgskole og kjent fra ensemblet asamisimsa. Men i Notams studio var han og lydteknikeren for det meste alene med Fongaards musikalske arv - og måten å spille den på: Særegne teknikker som får gitaren til å høres ut som et helt elektronisk orkester. Det er langt fra «vanlig» gitarspill. Ja, nærmest litt fra en annen planet - eller galakse.

- Eller som når du hører kaptein Nemo komme glidende i ubåten, foreslår Førisdal med et smil.

## Kosekrok og kosmisk

Selv om arven er gedigen - med over 250 verk er Bjørn Fongaard ifølge Store Norske Leksikon den komponist i Norge med flest verk - er den ukjent for de fleste nordmenn. Er de gamle

nok, har de kanskje hørt ham spille:

Fongaard var en av Norges mest brukte studiomusikere, og spilte også fast i «Barnetimen for de minste» og «I kosekroken» for Prøysen og Egner, når han ikke underviste ved Musikkonservatoriet eller gav ut sine to vanlige gitarlære-bøker.

Som komponist var imidlertid Bjørn Fongaard (1919-1980) etterhvert langt forut for sin tid:

Folk som Helge «Deathprod» Sten hyller ham for å komponere «noe av den mest fantastiske, dyptgripende og kosmiske musikken i Norge i moderne tid», Lasse Marhaug beskriver Fongaard som «en pioner innen norsk eksperimentell musikk», mens Maja Ratkje utbrøt: «Hadde Kubrick oppdaget denne mannen!».

For Fongaard fascinerer ifølge plateselskapet komponisten og utøveren utenfor Norge «i en grad som vi kanskje ikke er helt klar over her hjemme». Men «Galaxe» er faktisk den første nyinnspillingen av Fongaards musikk.

## - Merkelig status

Foran Anders Førisdal i Notamstudioet i Oslo ligger en elektrisk gitar - bygget for å kunne spille kvartoner, og dermed med dobbelt så mange bånd som vanlig. Samt en bue, en metallkleshenger, et rosa sugerør, en svamp.

Og noen tilsynelatende uforståelige noteark, kopier av Fongaards egenutviklede, kryptiske notasjonsmåte av komposisjonene - der prikker, streker, blyantskyer og skyggelegging angir det som skal spilles, og om det er fingeranslag eller for eksempel en metallstang som skal brukes.

Det var verktøyet for å takle Fongaards verk. Siden ingen videreførte hans arbeid, ble det heller ingen fortolkningstradisjon. Det var å gå inn helt på egenhånd.

- Jeg har lært å sette sammen lyd på helt nye måter. Jeg gikk inn i et materiale som har hatt en merkelig status i musikkmiljøet: Ingen har hørt ham spille, ingen har videreført hans spille-måte, og ingen har selv spilt hans musikk, fastslår han.

## Utforskende

Anders Førisdal tok sine grep. Blant annet skrev han om originalnotene om til et metrisk system. Noen har improvisert når de har spilt Fongaard, han strammet derimot inn.

- Jo strammere det ble, jo sterkere og klarere ble det musikalske, sier Førisdal, som også valgte vekk å spille inn gjennom forsterker, slik Fongaard gjorde i egne opptak.

- Vi ville ha frem rikest mulig lyd, uten at det ble komprimert i forsterkeren, og gjorde opptakene utelukkende basert på gitarens direkte signal, sier Føris-

## BJØRN FONGAARD

- Født 1919, død 1980, fra Oslo.
- Norsk komponist, gitarist og pedagog.
- Utviklet en spesiell mikrointervallgitar.
- Skrev 250 verker, 150 med opusnummer, fra orkesterverker og kammermusikk til konserter og sonater for soloinstrument og lydbånd, så vel som elektroniske komposisjoner og beveget seg fra det svært tradisjonelle til det svært eksperimentelle.
- Inspirert av både samtidens elektroniske musikk og den klangerorienterte.
- I 2010 kom boksen «Bjørn Fongaard: Elektrofon - Works For Micro Intervall Guitar 1965-1978», som var med på Morgenbladets topp 100-liste over norgeshistoriens beste plateutgivelser og er den eneste utgivelsen i hans navn.
- Aktuell: Første nyinnspilling av hans verk foreligger nå, «Galaxe».

KILDER: FØRISDAL, SNL.NO

dal, som kaller det «et utforskende så vel som dokumentarisk prosjekt».

- Man burde kjenne stykkene hans, de har sterke, musikalske kvaliteter. Jeg tror hans musikk kan spilles og høres av flere.

Anders Førisdal tror at det burde være mulig til å nå ut til et større publikum. Det gjelder bare å la folk få vite at slik musikk finnes, tror han. **NTB**

## Spacey skriver bok om brev

**LOS ANGELES:** Skuespilleren Kevin Spacey elsker brev - så mye at han vil skrive bok om brevskrivningens kunst. «House of Cards»-stjernen sier til bladet GQ at han er dypt fascinert over å lese brev der menneskene uttrykker sine innerste følelser.

- Jeg elsker å holde fysiske brev i min hånd. Å lese et brev skrevet av Tennessee Williams, John Wayne eller Spencer Tracy som ikke handler om sladder, men derimot om å uttrykke seg overfor en venn, unikt og morsomt og belest, jeg elsker det. Så jeg skriver en bok om dette, opplyser Spacey.

Når boken kommer ut, eller hvilke brev han skal ta for seg i den, er ikke kjent. Men det er snakk om en faktabok, ifølge TT. **NTB**

## MINNEORD

■ Leveres på e-post til [redaksjonen@tb.no](mailto:redaksjonen@tb.no)  
 ■ Maksimal lengde er 2500 tegn (med mellomrom).  
 Lengre innlegg vil bli returnert.



Min kjære mann,  
 vår pappa, svigerfar,  
 bestefar, farfar, oldefar,  
 svoger og onkel

## Tolle Halvorsrud

født 21. august 1917  
 døde fra oss i dag,  
 Revetal, 14. februar 2015  
 Alltid kjærlig, god og snill.  
 Vi deg aldri glemme vil.

Ragnhild

Ruth Ragner  
 Torunn Thor  
 Trond Roger Jann

Monica, Mette,  
 Thea Camilla, Ning  
 Charlotte, Julian, Tomine,  
 Selma, Mina, Victor, Iben

Øvrig familie  
 Begraves fra  
 Rammes kirke  
 onsdag 25. februar kl.11.00.

*Blomster er viktig når du skal ta farvel*



Vi hjelper deg å sette et personlig preg på din siste hilsen

Fraktfri levering i nærområdet  
  
 Øvre Langgate 63 - tlf. 33 31 12 50  
[www.klemmetsbyblomster.no](http://www.klemmetsbyblomster.no)